

ØF-rapport 10/2015

Litteraturformidling fra scene

Undersøkelse av litteraturfestivaler

av

Birgitta Ericsson og Anders Rykkja

Østlandsforskning

Østlandsforskning er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984 med fylkeskommunene og høgskolestyrene/de regionale høgskolesentra i fylkene Oppland, Hedmark og Buskerud som stiftere i samarbeid med Kommunaldepartementet.

Østlandsforskning er lokalisert i høgskolemiljøet på Lillehammer og har i tillegg kontorer i Hamar. Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling.

Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

Næringsliv og regional utvikling
Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskning sine viktigste oppdragsgivere er departement, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

Østlandsforskning har samarbeidsavtaler med Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Hedmark og Norsk institutt for naturforskning. Denne kunnskapsressursen utnyttes til beste for alle parter.

ØF-rapport 10/2015

Litteraturformidling fra scene

Undersøkelse av litteraturfestivaler

av

Birgitta Ericsson og Anders Rykkja

Kunnskapsverket
Nasjonalt senter
for kulturelle næringer

østlandsforskning
EASTERN NORWAY RESEARCH INSTITUTE

Tittel: Litteraturformidling fra scene. Undersøkelse av litteraturfestivaler

Forfatter: Birgitta Ericsson og Anders Rykkja

ØF-rapport nr.: 10/2015

ISBN nr.: 978-82-7356-751-2

ISSN nr.: 0809-1617

Prosjektnummer: 1223-90

Prosjektnavn: Litteraturformidling fra scene

Oppdragsgiver: Nettverk for norske litteraturfestivaler

Prosjektleder: Birgitta Ericsson

Referat: Tross at det er en stadig økende interesse for festivaler er det lite akkumulert statistikk om omfang, aktiviteter, involverte og ressurser. I forbindelse med Norsk litteraturfestival på Lillehammer i 2015 var det ønskelig å få vite mer om hvordan litteraturfestivalenes «indre liv» var sammensatt. Resultatene fra en undersøkelse til norske litteraturfestivaler om antall arrangementer, publikumsoppslutning, forfattere som eksponeres, honorarer, arbeidsinnsats og frivillighet, inntekter og finansiering presenteres i rapporten.

Emneord: Litteraturformidling, litteraturfestivaler, litteraturstatistikk, festivaler, litteratur, festivalstatistikk, festivalfinansiering, festivalinntekter

Dato: August 2015

Antall sider: 30

Pris: Kr 80,-

Utgiver: Østlandsforskning
Postboks 223
2601 Lillehammer

Telefon 61 26 57 00
Epost: post@ostforsk.no
<http://www.ostforsk.no>

Publikasjonen er vernet etter åndsverkloven. Eksemplarframstilling utover til privatbruk, er bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtalt med Kopinor (www.kopinor.no). Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatnings- og straffeansvar.

FORORD

Denne rapporten er skrevet på oppdrag av Nettverket for norske litteraturfestivaler i samarbeid med Kunnskapsverket og Østlandsforskning. Det har også vært trukket veksler på det pionerarbeidet som er gjort i forbindelse med oppbyggingen av en mer helhetlig og sammenliknbar festivalstatistikk for norske musikkfestivaler, der Norske Festivaler i sin tid var initiativtaker. Datagrunnlaget for litteraturfestivalene er bygget opp slik at tallstørrelsene skal være sammenliknbare på tvers av sjangre, og etter hvert danne grunnlaget for en mer omfattende festivalstatistikk.

Undersøkelsen er finansiert av Fritt Ord, med støtte fra Kunnskapsverket – Nasjonalt kunnskapssenter for kulturelle næringer. Nettverket for norske litteraturfestivaler har vært representert av Marit Borkenhagen, leder for den årlige knutepunktfestivalen på Lillehammer Norsk Litteraturfestival – Sigrid Undset-dagene, og som har bidratt med stor faglig innsikt og nyttige kommentarer. Takk til Marit!

Forskerteamet har bestått av Birgitta Ericsson, Østlandsforskning/Kunnskapsverket og Anders Rykkja, Kunnskapsverket, med Ericsson som prosjektleder. Eventuelle feil og mangler er helt og holdent prosjektleders ansvar.

Lillehammer, medio august 2015

Merethe Lurfald
forskningsleder ØF

Birgitta Ericsson
prosjektleder

INNHold

1	Innledning	5
2	Gjennomføring og metode	7
2.1	Innledning	7
2.2	Datainnsamling	7
2.3	Svarinngang og kjennetegn ved festivalene i undersøkelsen	8
3	Resultater	11
3.1	Publikumsoppslutning.....	11
3.2	Forfattere og honorering.....	12
3.3	Inntekter og finansiering	15
3.4	Ressursbehov: Arbeidsinnsats og frivillighet.....	16
4	Oppsummering og avslutning	19
5	Referanseliste	21
6	Vedlegg spørreskjema	23

Figurer

Figur 2-1.	Antall arrangementer etter eierskap. Norske litteraturfestivaler 2014.	9
Figur 2-2.	Antall arrangementer etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.	9
Figur 2-3.	Antall arrangementer og festivaldager etter måned. Norske litteraturfestivaler 2014.	10
Figur 3-1.	Antall personbesøk etter sjanger og tilgjengelighet. Norske litteraturfestivaler 2014.	12
Figur 3-2.	Utbetalt honorar til forfattere/bidragstyttere etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.	13
Figur 3-3.	Antall forfattere/bidragstyttere etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.	14
Figur 3-4.	Kjønnsfordeling på bidragstyttere etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.	14
Figur 3-5.	Inntektsfordeling (finansiering) etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.	16
Figur 3-6.	Antall frivilligtimer etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.	17

Tabeller

Tabell 2.1.	Svarinngang	8
Tabell 3.1.	Honorarer, bidragstyttere og arrangementer etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.	14
Tabell 3.2.	Antall frivillige og frivilliginnsats etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.	17

1 INNLEDNING

Nettverk for norske litteraturfestivaler var vinteren 2015 initiativtaker til gjennomføringen av en omfattende undersøkelse av litteraturfestivalfeltet i Norge. Undersøkelsen har vært gjennomført av Østlandsforskning og Kunnskapsverket – nasjonalt senter for kulturelle næringer, med finansiering fra Fritt Ord.

Nettverk for norske litteraturfestivaler består av 63 litteraturfestivaler, og er et nettverk for alle norske litteraturfestivaler. Festivalene er lokalisert i alle deler av landet. Selv om enkelte årstider er mer høysesong enn andre, arrangeres det litteraturfestivaler stort sett gjennom hele året, bortsett fra i de største ferieperiodene. Festivalene er en viktig kilde til litteraturformidling fra scene. Litteraturformidling fra scene er i de senere år imidlertid blitt en mer utbredt aktivitet for mange forfattere, ikke bare i regi av festivaler. Det etableres litteraturhus stadig flere steder og bibliotekene er blitt lovpålagt å gjennomføre arrangementer som litterær møteplass og debattarena. Samtidig som denne type formidling av litteratur øker, er det svært liten basiskunnskap om feltet, for eksempel hvor mange arrangementer som gjennomføres, hvor stor den samlede publikumsoppslutningen er, hvor mange forfattere som eksponeres, hvor store honorarene er, arbeidsinnsats knyttet til litteraturformidlingen, hvordan aktivitetene finansieres, osv..

På den årlige litteraturfestivalen på Lillehammer, «Norsk litteraturfestival – Sigrid Undset-dagene» i 2015, var ett programinnslag et debattseminar om litteraturformidling. Nettverket ønsket i den forbindelse å basere diskusjonene på noe mer faktakunnskap enn den som på det tidspunktet fantes om litteraturformidling fra scene. Man ønsket derfor å kartlegge omfang, innretning og publikumsoppslutning omkring den litteraturformidling som gjøres i regi av litteraturfestivaler, litteraturhus og biblioteker i Norge. Temaet for seminaret var satt opp slik i programmet:

«Børs og katedral - et seminar om litteraturformidling

Parallelt med at det har blitt stadig flere litteraturfestivaler og litteraturhus i Norge har bibliotekene fått en ny lovpålagt oppgave som litterær møteplass og debattarena. Konkurrerer aktørene om det samme publikummet, om de samme forfatterne og de samme offentlige midlene? Hva får samfunnet tilbake når offentlige midler bevilges til litteraturformidling fra scenen? Hvilke kvaliteter representerer de ulike aktørene?»

Ett av hovedmålene med prosjektet er å kartlegge henholdsvis omfang og innretning på litteraturformidlingen hos de tre aktørtypene. Dette for å besvare spørsmålene om og i

tilfelle i hvilken grad man konkurrerer om publikum, forfattere og penger, *eller* om bredden i tilbudet utvides, publikum får flere valgmuligheter og tilbud flere steder i landet, og det strømmer mere penger til litteraturformidling.

En utfordring var at vi pr. i dag ikke visste nok om den samlede populasjonen til å foreta en utvalgsundersøkelse, som tillot å blåse opp (generalisere) tallene til å gjelde alle nevnte formidlingsarenaer. Trolig vil særlig bibliotekene være svært heterogene både når det gjelder omfang på aktiviteten og publikumsoppslutning. I tillegg kan det være en utfordring å få mange av de mindre bibliotekene til å prioritere svar på en kartleggingshenvendelse man selv kanskje ikke helt ser nytten av. En fullskala kartlegging innenfor den gitte tids- og ressursrammen ville ikke latt seg gjennomføre på en systematisk og etterrettelig måte.

Det ble derfor besluttet å gjennomføre kartleggingen i to trinn, der man i første omgang fokuserte på litteraturfestivalene, men med sikte på å komplettere resultatene derfra med data fra litteraturhus og biblioteker på et senere tidspunkt. Her rapporteres altså resultatene fra kartleggingen av aktivitetene i forbindelse med litteraturfestivaler.

2 GJENNOMFØRING OG METODE

2.1 Innledning

Mangfoldet og framveksten av festivaler i Norge i ulike sjangre har vært gjenstand for offentlig og medial interesse i lengre tid, men uten at det har vært gjort systematiske kartlegginger av aktivitetene. På initiativ av Norske Festivaler i samarbeid med Statistisk sentralbyrå, Norsk Jazzforum, Norske Konsertarrangører, FolkOrg og Kunnskapsverket¹ har det imidlertid de siste åra vært arbeidet mer systematisk med å søke å bygge opp en database for økonomi, aktivitetsomfang og frivillighet rettet først og fremst mot musikkfestivaler.

Datainnsamlingen til denne undersøkelsen om litteraturfestivaler har gjennom samarbeidet med Kunnskapsverket vært samkjørt med nevnte undersøkelse om musikkfestivaler. Blant annet har vi brukt det samme spørreskjemaet som utgangspunkt men med bransjespesifikke tilpasninger, og innsamlingsmetoden er velprøvd. Skjemaet, som var laget primært for musikkfestivaler, ble altså noe bearbeidet og tilpasset til de forholdene som er mer spesielle for litteraturfestivaler. Dette samarbeidet gir dessuten synergieffekter med tanke på å få et datagrunnlag for denne typen aktiviteter som i størst mulig grad lar seg sammenlikne over sjangergrenser.

2.2 Datainnsamling

Undersøkelsen har vært gjennomført elektronisk, og er distribuert via e-post og internett. Nettverket har bidratt med festivaloversikter og e-postadresser. Adresselistene var av svært god kvalitet. Undersøkelsen ble sendt til de 63 medlemmene i Nettverket, og det ble gjennomført to purringer. Skjemaet omfatter ca 10 sider, og det er spurt om detaljerte opplysninger om økonomi, arrangementer og sysselsetting. Vi har anslått utfyllingstiden til ca 15 minutter, forutsatt at man har alle etterspurte opplysninger tilgjengelig. Festivalene er bedt om å føre inn følgende opplysninger i skjemaet:

¹ Norske Konsertarrangører (tidligere Norsk Rockforbund) <http://www.konsertarrangor.no/>, Norsk Jazzforum <http://jazzforum.jazzinorge.no/>, FolkOrg <http://folkemusikk.no/>, Norske Festivaler <http://norwayfestivals.com/>, Kunnskapsverket – Nasjonalt kunnskapscenter for kulturelle næringer <http://kunnskapsverket.org/>.

- varighet (antall dager)
- antall arrangement og type (billetterte – åpne, osv.)
- antall publikummere – typer billetter (enkeltbilletter, dags-/festivalpass, besøkende på åpne arrangement)
- omsetning (fordelt på arrangement, evt. annet salg)
- finansieringskilder fordelt på type (offentlig – privat, osv.)
- antall forfattere/utøvende - genre
- honorar til utøvende
- evt. andre kostnader fordelt

2.3 Svarinngang og kjennetegn ved festivalene i undersøkelsen

I alt er det 38 festivaler som har besvart skjemaet, det vil si at 60 prosent av festivalene, målt i antall, har besvart spørsmålene. I omfang/gjennomslagskraft/synlighet representerer imidlertid de som har svart en større andel, da større festivaler og andre som har større ressurser til ledelse og administrasjon har vist større tilbøyelighet til å svare. Hvor mye «mer enn 60 prosent» svarene representerer vet vi likevel ikke.

Vi vurderer både svarinngangen og kvaliteten på svarene som god. En svarprosent på 60 på et så vidt omfattende skjema som også krever tilgang til regnskapsdata, må betraktes som meget god.

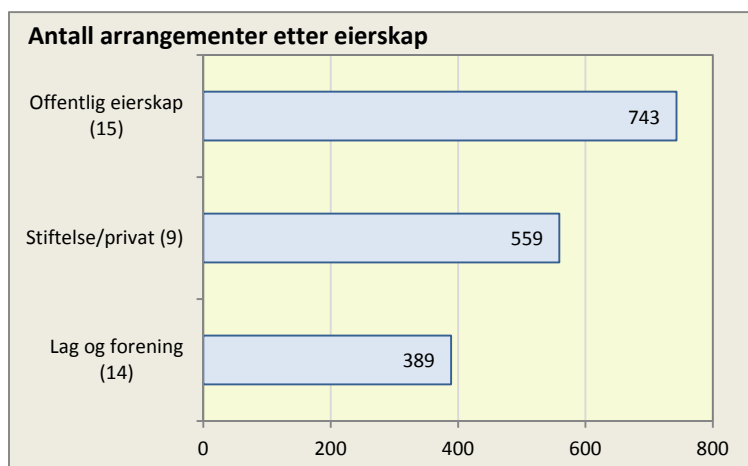
Tabell 2.1. Svarinngang

Antall skjemaer sendt ut	63
Antall besvarte skjemaer	38
Svarprosent	60

Ca 40 prosent av festivalene har offentlige eiere, og nesten like mange eies av lag eller foreninger. Stiftelser² eller annet privat eierskap gjelder for om lag en fjerdedel av festivalene. Særlig de store festivalene er organisert som stiftelser eller liknende, men også de offentlig eide festivalene er relativt store. (Jfr. fig. 2.1.) Festivalene som arrangeres av lag og foreninger er gjennomgående mindre enn de andre. Eller sagt på en annen måte: Når festivalene er/blir store velges en organisasjonsform som ikke involverer lag og foreninger i risikoen på eiersiden.

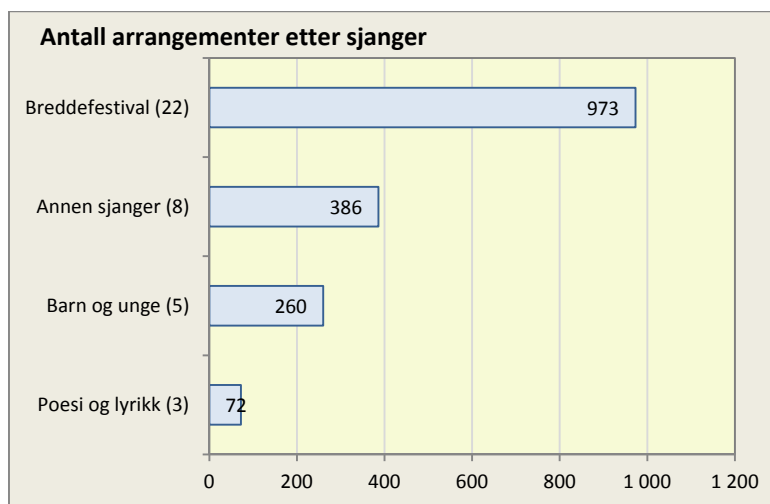
² Stiftelser er selveiende juridiske personer. Eierformen sier ikke noe om hvem som har skutt inn kapital.

Figur 2.1. Antall arrangementer etter eierskap. Norske litteraturfestivaler 2014.

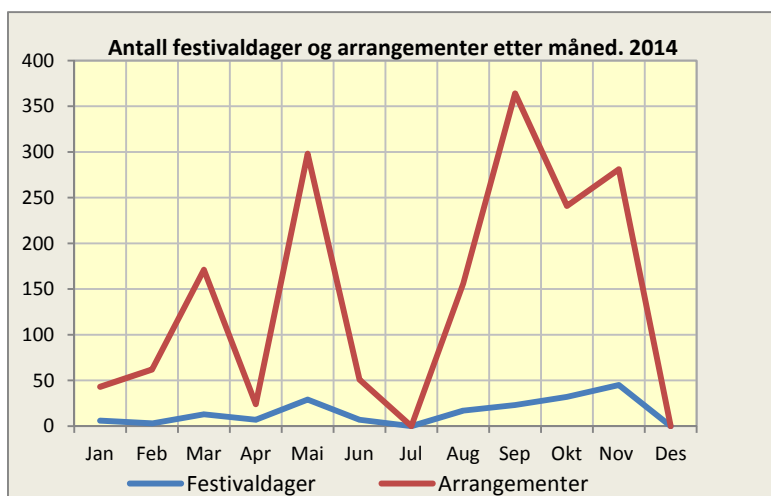
Samlet representerer disse 38 festivalene 1 700 arrangementer fordelt over 182 festival-dager. De aller fleste festivalene gjennomføres som breddefestivaler, og har arrangementer i mange sjangre. Det øker publikumspotensialet og attraksjonskraften til festivalen at en kan rette seg mot flere publikumssegmenter. Poesi og lyrikk er en smal sjanger som likevel har egne festivaler, men disse er relativt små sammenliknet med andre sjangre. Festivaler tilhørende «annen sjanger» utgjør relativt mange men er en svært heterogen gruppe, som omfatter for eksempel krimlitteratur, dokumentar/sakprosa, tegneserier, lokale forfattere, osv. og derfor ikke lar seg kategorisere i meningsfulle grupper. (Jfr. fig. 2.2.)

Figur 2.2. Antall arrangementer etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.

Normalt er det sommer og ferie som er festivaltid. Slik er det ikke for litteraturfestivaler, det er snarere verdt å merke seg at det i tradisjonelle ferieperioder som påske og sommerferietid *ikke* arrangeres litteraturfestivaler. Høsten derimot er høysesong for litteraturfestivaler, noe som trolig har sammenheng med at det også er tida for boklanseringer. «Bokhøsten» er et velkjent begrep. (Jfr. fig. 2.3.)

Figur 2.3. Antall arrangementer og festival dager etter måned. Norske litteraturfestivaler 2014.

3 RESULTATER

3.1 Publikumsoppslutning

Det å beregne publikumstall i forbindelse med festivalarrangementer kan i mange tilfeller være en krevende øvelse (Ericsson 2009). Hvilket tall man bør bruke er også avhengig av hva man ønsker å formidle. Gjelder det for eksempel publikums oppslutning om ulike arrangementer vil det være et poeng å få kartlagt alle besøk på alle arrangementer, dvs. at en person som besøker 10 arrangementer telles 10 ganger, mens en person som bare besøker ett av arrangementene telles kun én gang (enheten blir da personbesøk). For andre formål er det nødvendig å ha klart for seg hvor mange *personer* som besøker ulike festivaler eller andre events uavhengig av hvor mange av arrangementene personen har deltatt på. Det gjelder særlig i forbindelse med beregninger av lokaløkonomiske effekter.

For å komme fram til disse tallstørrelsene må en som regel bruke billettstatistikken, der enkeltbilletter representerer personbesøk, mens festivalpass representerer personer. De fleste selger flere ulike billettyper, som enkeltbilletter, dagspass for enkeltdager og festivalpass for alle dager. Det betyr at uansett hva man ønsker å belyse må det gjennomføres estimer³ for hvor mange av arrangementene under festivalen som besøkes. Det er derfor også ofte interessant å vite fordelingen av de ulike billetttypene som er solgt.

Anslag over publikumsoppslutning på gratisarrangementer kompliserer bildet: Hvor mange kommer fordi man er opptatt av arrangementet, hvor mange «dropper innom» og hvor mange «passerer forbi»? Det er i tillegg i det hele tatt svært vanskelig å anslå publikumstall når det gjelder slike åpne arrangementer, og etterretteligheten av anslagene bør derfor kontrolleres med andre metoder (metodetriangulering). For eksempel gjennom å

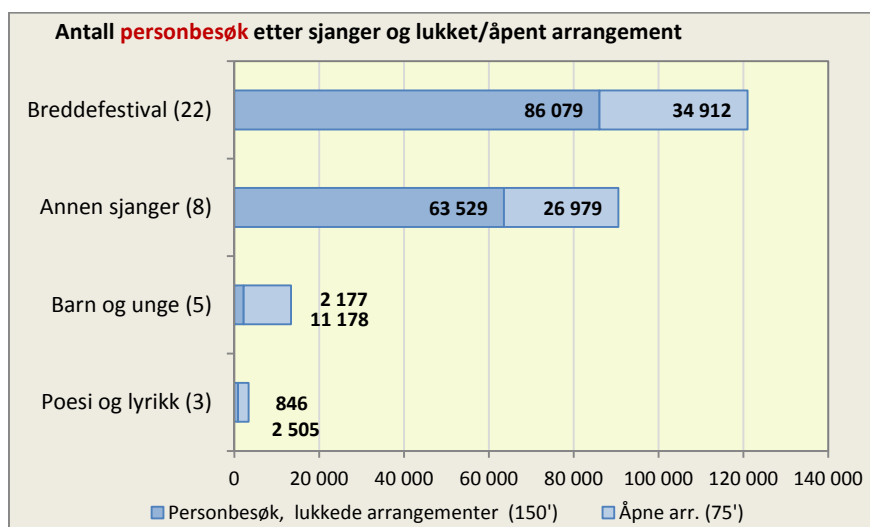
³ I samsvar med festivalstatistikken for musikkfestivaler har vi brukt følgende beregningsmetode for å estimere antallet personbesøk (gjennomsnittsbesøket pr. festivaldag er stipulert):

1. Antallet **personer (unike besøkende)** på betalte arrangementer er framkommet gjennom å summere det totale antallet solgte billetter. Besøkende på gratisarrangement er oppgitt av festivalarrangør og nevnes særskilt.
2. Antallet **personbesøk** på betalte arrangementer er beregnet på følgende måte:
 - a. Festivalpass: Gjennomsnittlig 2,5 arrangementsbesøk alle festivalens dager.
 - b. Dagspass: Gjennomsnittlig 2,5 arrangementsbesøk pr. dagspass.
 - c. Enkeltilletter, fribilletter/akkrediterte og sponsorbilletter = ett personbesøk pr billett.
 - d. Summeres slik: Antall personbesøk = (antall dagspass*2,5) + ((antall festivalpass*antall festivaldøgn)*2,5) + antall enkeltbilletter + antall fribilletter + antall sponsorbilletter. Så kan evt. det anslåtte publikumstallet på gratisarrangementer legges til særskilt.

relatere tallet man kommer fram til, til andre kjente størrelser, som «Hvor stor andel av den lokale befolkningen utgjør tallet?», «Er dette et rimelig resultat?».

Vi har estimert at det totale antallet personbesøk utgjorde om lag 230 000 personbesøk på litteraturfestivalene i 2014. Av dette ble to tredjedeler, ca. 155 000 personbesøk, registrert i tilknytning til billetterte arrangementer og én tredjedel, ca 75 000, på åpne arrangementer. Breddefestivalene sto naturlig nok, som den største gruppa, for den største andelen av publikumsoppslutningen med i alt rundt 120 000 personbesøk⁴. (Jfr. fig. 3.1.)

Figur 3.1. Antall personbesøk etter sjanger og tilgjengelighet. Norske litteraturfestivaler 2014.

3.2 Forfattere og honorering

Forfattereksponering og honorering i forbindelse med framføringer på litteraturfestivaler var inkludert som en del av kartleggingen. I Rambølls utredning for Kulturrådet (Kavli m.fl. 2015) om omsetningen i norsk litteraturbransje utgjorde «framføringsinntekter» i alt i 2013 24 millioner kroner, eller 0,4 prosent av den totale omsetningen av litteratur. Av dette utgjorde forfatterhonorarer for festivaloppdrag 2 millioner kroner, eller 8 prosent av framføringsinntektene. Det sies imidlertid også i rapporten at

«Det er sannsynlig at den totale omsetningen innen framføring av litteratur er noe høyere enn det som fremgår her. Dette fordi honorarer som faktureres utenom Norsk Forfattersentrum, honorarer i tilknytning til forfatters private oppdrag og honorarer for oppdrag i utlandet ikke er inkludert.» (Kilde: Kavli m. fl. 2015:16)

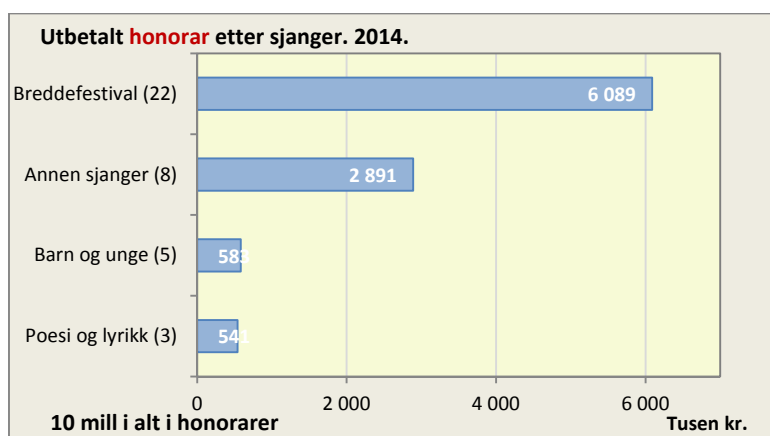
I vår kartlegging for 2014 utgjorde de samlede utbetalte honorarene til utøverne på festivalene ca 10 millioner kroner. I tillegg til den antatte underrapporteringen som oppgis

⁴ Det høye publikumstallet for «annen sjanger» skyldes delvis at Norsk litteraturfestival har plassert seg her. De øvrige festivalene i gruppa står likevel for en publikumsoppslutning på om lag 55 000 personbesøk, og røkter ikke ved «plasseringen».

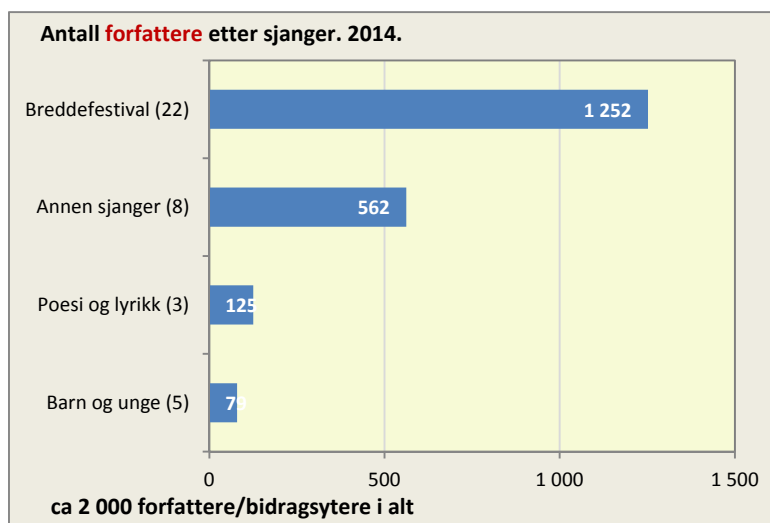
i Kulturrådets rapport, kommer at vi har spurt om de *samlede honorarutbetalingene til samtlige bidragsytere* i festivalene. Begge disse forholdene tilsier at vi skal ha et tall som er høyere enn det som er rapportert i Kulturrådets rapport, men hvor stort dette avviket «bør være» er usikkert.

Antall bidragsytere og honorarutbetalingene speiler omfanget og aktiviteten til festivaler i de ulike sjangre. Derfor er det naturlig nok både flest bidragsytere og størst honorarutbetaling knyttet til aktiviteten i breddefestivalene. (Jfr. fig. 3.2. og 3.3.) Ser vi litt nærmere på disse tallene sammen, ser det ut til å være enkelte trekk å lese ut av materialet. På festivalene rettet mot barn og unge er gjennomsnittsbetalingen til den enkelte bidragsyter høyere enn i de øvrige sjangrene. På den andre sida er honorarkostanden pr arrangement vesentlig lavere. Det indikerer at bidragsyterne på barn-/ungdomsfestivaler deltar mer gjennomgående og på mange av arrangementene, dvs. «få bidragsytere på mange arrangementer». At andre festivaler har høyere honorarkostnad pr arrangement enn til den enkelte bidragsyter, indikerer på den andre sida at det er flere bidragsytere pr arrangement i motsetning til barne- og ungdomsfestivalene. (Jfr. tab. 3.1.)

Figur 3.2. Utbetalt honorar til forfattere/bidragsytere etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.

Figur 3.3. Antall forfattere/bidragstere etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.

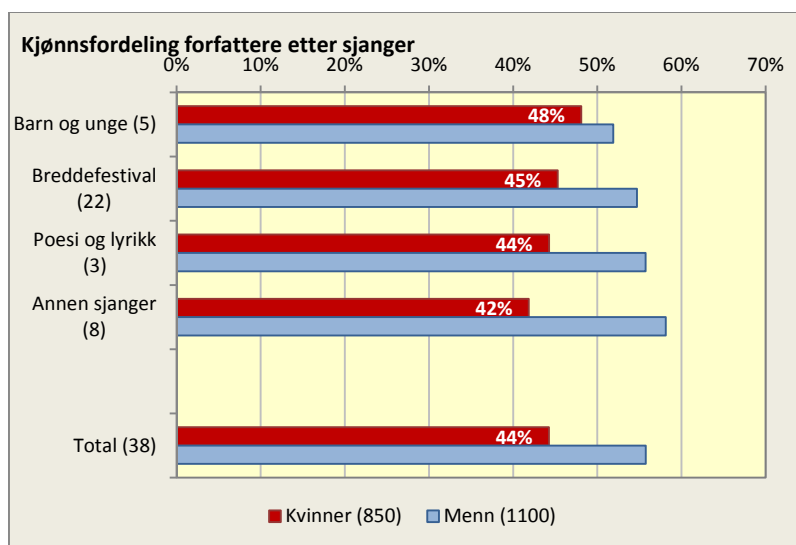

Tabell 3.1. Honorarer, bidragstere og arrangementer etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.

Sjanger	Samlet utbetalt honorar, mill.kr.	Antall forfattere/bidragstere	Honorar pr. bidragster, kr.	Totalt antall arrangementer	Honorar pr. arrangem., kr.
Bredefestival	6 089	1 252	4 900	973	6 700
Barn og unge	583	79	7 400	260	2 200
Poesi og lyrikk	541	125	4 300	72	7 500
Annen sjanger	2 891	562	5 100	386	7 500
Total	10 104	2 018	5 100	1 691	6 000

Innenfor de norske litteraturfestivalene er det relativt jevn kjønnsfordeling på bidragstere. Selv om det er noen færre kvinner enn menn er totalandelen på 44 prosent kvinner høyere enn på mange andre områder. Kvinneandelen blant bidragstere på musikkfestivaler er for eksempel på ca 25 prosent (Festivalstatistikk 2014).

Figur 3.4. Kjønnsfordeling på bidragstere etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.

3.3 Inntekter og finansiering

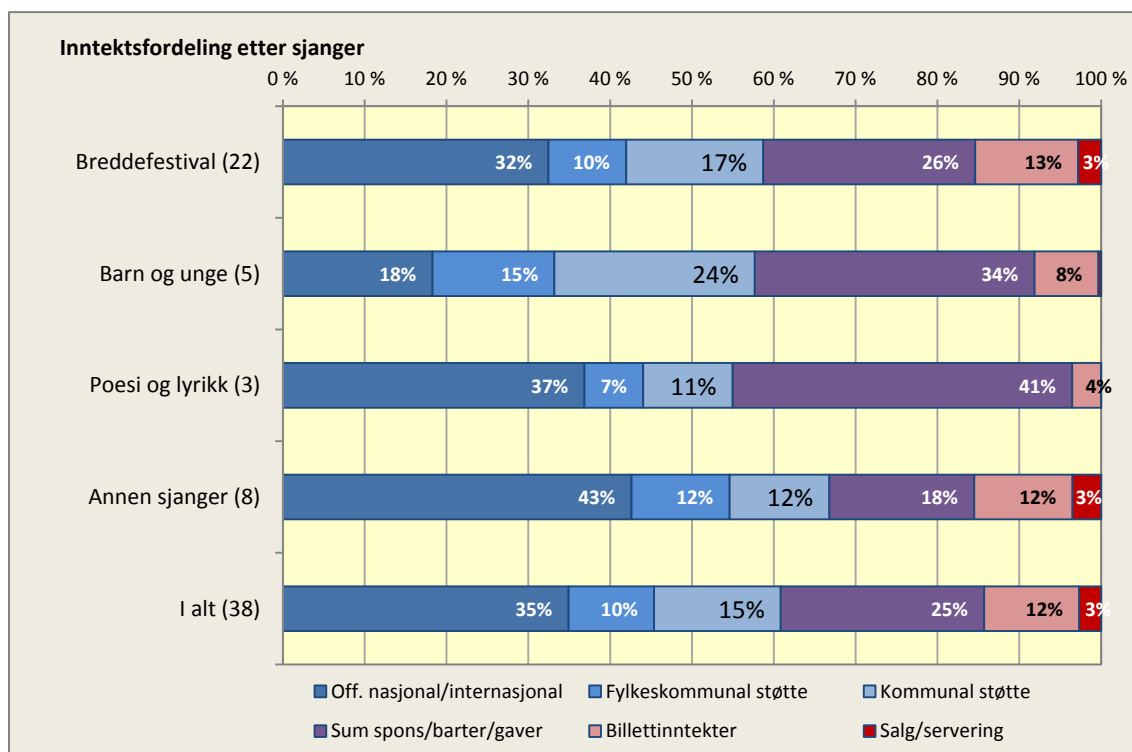
Finansiering er noe som mange festivaler har et forhold til. Vi har kartlagt hvilke finansieringskilder litteraturfestivalene har, og det inkluderer både tilskudd og annen støtte fra offentlige og private kilder, egenfinansiering i form av billettinntekter og salg av effekter, mat og drikke. Den offentlige støtten er delt opp etter geografisk nivå. (Fig. 3.5.)

Disse litteraturfestivalene hadde til sammen en omsetning på NOK 27 millioner i 2014. Det offentliges bidrag til finansieringen utgjorde 60 prosent, og det er små forskjeller mellom de ulike sjangrene. Likevel er det noen ulikheter i den innbyrdes fordelingen av offentlig støtte. Jevnt over utgjør nasjonal/internasjonale støtte mellom halvparten og to tredjedeler av den offentlige støtten *unntatt* for festivaler rettet mot barn og unge. Den offentlige støtten til disse festivalene er diametralt motsatt fordelt, da de har to tredjedeler fra fylkeskommune og særlig kommune, men bare én tredjedel fra nasjonale kilder.

Barne- og ungdomsfestivaler har også en relativt stor andel av sponsorinntekter og liknende, en tredjedel av den samlede finansieringen kommer derfra. Ellers er det poesi- og lyrikkfestivalene som er mest avhengig av sponsing. Rene salgsinntekter utgjør en liten andel av inntektene i alle sjangre.

Billettinntektene utgjør en relativt liten andel av finansieringen av litteraturfestivalene, rundt 10-15 prosent. Det kan likevel være grunn til å bemerke at kartlegging av inntektsstrukturen delvis kan være bokføringsavhengig. Det kan ligge både forpliktelser og forventninger om at støtten skal brukes til å sette opp gratisarrangementer eller tiltak, for publikum generelt eller for særskilte grupper, som barn, ungdom og eldre. Slik støtte kunne alternativt ha vært «gitt» i form av kjøp av billetter og da blitt registrert som billettinntekter, dvs. som en del av egenfinansieringen. Denne problemstillingen knytter seg framfor alt til fylkeskommunal og kommunal støtte.

Figur 3.5. Inntektsfordeling (finansiering) etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.

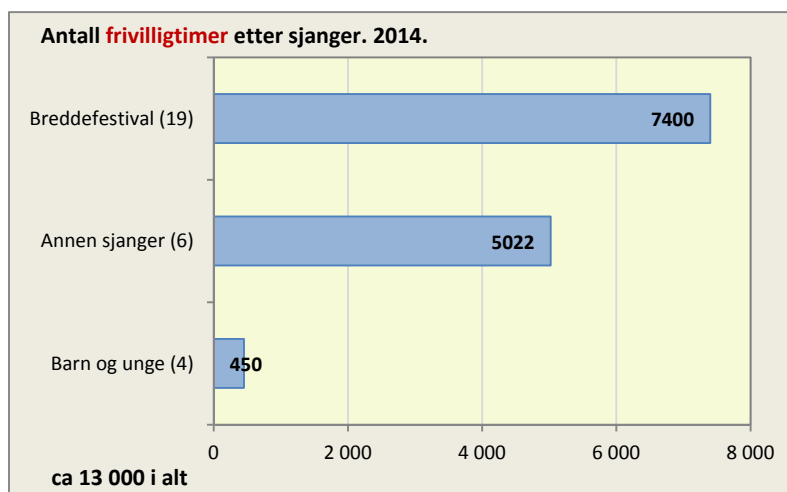
3.4 Ressursbehov: Arbeidsinnsats og frivillighet

Svært mye av den nødvendige arbeidsinnsatsen som kreves for å arrangere festivaler ytes i form av frivillig arbeid. Det er mye som skal skje på kort tid, og det vil ikke være mulig å ha en fast ansatt stab for å fylle alle funksjoner som trengs i noen få festivaldager.

Frivilligheten er en nødvendighet for denne typen arrangementer. Samtidig er det flere av festivalene som har ansatte medarbeidere både på helårsbasis og i selve festivalperioden. Spesiell fagkompetanse, for eksempel lyd, lys, osv., kjøpes gjerne i form av firmaleveranser og er altså ikke inkludert i våre regnestykker.

Ikke alle har svart på dette spørsmålet, men de 29 festivalene som har svart har oppgitt at det har vært ca 700 frivillige i aksjon, og som har bidratt til gjennomføringen av disse litteraturfestivalene. Til sammen har de lagt ned 13 000 frivilligtimer, noe som tilsvarer hele 19 timer i gjennomsnitt pr. frivillig. Det utgjør summert i størrelsesorden 7-8 årsverk. (Fig. 3.6 og tab. 3.2.)

Figur 3.6. Antall frivilligtimer etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.

Tabell 3.2. Antall frivillige og frivilliginnsats etter sjanger. Norske litteraturfestivaler 2014.

Sjanger	Antall frivillige	Estimerte frivilligtimer	Årsverk	Timer/frivillig
Barn og unge (4)	32	450	0,3	14,1
Annen sjanger (6)	241	5 022	2,9	20,8
Breddefestival (19)	394	7 400	4,2	18,8
Total	689	13 002	7,4	18,9

Når det gjelder ansatte medarbeidere rapporterer disse festivalene om 21 ansatte på heltid gjennom hele året. I tillegg er det 36 deltidsansatte på helårsbasis, som til sammen står for om lag 13 årsverk. Festivalene bidrar dermed til en *helårlig sysselsetting på 34 årsverk*.

I tillegg til frivilligarbeidet under avviklingen av festivalen er det også ansatt personale i forbindelse med selve festivalen. Her rapporteres om 49 heltidsansatte og 61 deltidsansatte i festivalperioden.

Arbeidsinnsatsen til ansatte og frivillige utgjør dermed ca 42-43 årsverk, noe som i snitt betyr litt mer enn ett årsverk pr. festival.

At det er ansatte på helårsbasis indikerer at det foregår ting også til andre tider på året. En *tredjedel* av litteraturfestivalene har oppgitt at de har arrangementer under resten av året. Det gjelder for eksempel Barnas litteraturhus og liknende. Besøksstallene under resten av året er oppgitt til ca 25 000 og det er engasjert 350 forfattere eller andre bidragsyttere.

4 OPPSUMMERING OG AVSLUTNING

En oppsummering av hovedtall og resultater for en del sentrale parametere når det gjelder omfang, aktivitetsnivå og finansiering av norske litteraturfestivaler viser følgende:

- 1 700 arrangementer over 182 dager
- totalt 230 000 personbesøk – 155 000 på betalte og 75 000 på åpne arrangementer
- samlet omsetning 27 millioner kroner
- offentlig støtte på samlet 16,5 millioner kroner (60 prosent)
- egenfinansiering utgjør 10,6 millioner kroner (40 prosent)
- honorar til forfattere og andre bidragsyttere på 10 millioner kroner
- 2 000 forfattere eller andre bidragsyttere involvert
- 700 frivillige med til sammen 13 000 frivilligtimer
- 21 heltidsansatte og 36 deltidsansatte på årsbasis med til sammen 13 årsverk
- 49 heltidsansatte og 61 deltidsansatte under selve festivalavviklingen
- En tredjedel av festivalene oppgir aktiviteter utenom festivalperioden:
350 forfattere og 25 000 publikummere, over halvparten for barn og unge

5 REFERANSELISTE

Ericsson, B. (2009). Måling av lokaløkonomiske virkninger av festivaler og andre arrangementer, i Teigen, H., Mehmetoglu, M. og Haraldsen, T. (red.): *Innovasjon, opplevelser og reiseliv*. Fagbokforlaget: Bergen.

Festivalstatistikk 2014:

https://www.dropbox.com/s/wovnr9h00j10k6n/Festivalstatistikk%202014_endelig_rett.pdf?dl=0

Kavli, H., Lorvik, Ø. N. og Sjøvold, J.M.,(2015). *Litteratur i tall 2013*. Norsk kulturråd. Fagbokforlaget: Bergen.

6 VEDLEGG SPØRRESKJEMA

Del 1: Generell informasjon om arrangør og arrangement

Velkommen til undersøkelsen for Nettverket av norske litteraturfestivaler. Undersøkelsen, inkl. tallene og opplysningene, gjelder for festivalen som ble arrangert i 2014.

De fleste spørsmålene er obligatoriske (merket med *), så hvis de ikke er relevante, ikke kan besvares eller du ikke har mottatt tilskudd fra en eller flere av disse, skriv 0, så kommer du videre i undersøkelsen.

* 1. Navn på festivalen.

Navn:

* 2. Organisasjonsnummer i foretaksregisteret. (Sjekk brreg.no om du er usikker)

Organisasjonsnummer

* 3. Selskapsform.

Velg rett alternativ.

Selskapsform

* 4. Dato for gjennomføring av festivalarrangementet i 2014

Startdato

Sluttdato

Dag

Måned

Arrangementssted og sjanger

* 5. Angi alle kommuner arrangementet(ene) finner sted.

	Kommunenavn Bygd
Kommune 1	<input type="text"/>
Kommune 2	<input type="text"/>
Kommune 3	<input type="text"/>
Kommune 4	<input type="text"/>
Kommune 5	<input type="text"/>

	By eller
	<input type="text"/>
	<input type="text"/>
	<input type="text"/>
	<input type="text"/>
	<input type="text"/>

* 6. Hvilken sjanger dekker festivalen? (det er kun mulig med ett svar)

Velg sjanger:

Sjanger

Her ønsker vi at du oppgir antall forfattere, andre bidragsytere og kjønnsfordeling på disse. I tillegg vil vi ha opplysninger om antall arrangement under festivalen.

Andre bidragsytere kan være konferansierer, kåsører, deltagere i paneldebatter, musikere, eller medvirkende og utøvere som bidrar faglig, kulturelt eller kunstnerisk under festivalen som en del av programmet.

* 7. Totalt antall forfattere og andre bidragsytere.

Antall:

Samlet honorar utbetalt til forfattere og andre bidragsytere

* 8. Antall arrangementer (konserter, visninger, forestillinger, opplesninger, programposter ++)
under festivalen,

Antall:

9. Kjønnsfordeling forfattere og andre bidragsytere

Antall

Kvinner

Menn

Vi ønsker å skille mellom antall solgte billetter og det totale antall besøkende (solgte billetter + akkrediterte + fribilletter + publikum tilstede under gratisarrangementer). Dette fordi offentlige myndigheter ønsker mer detaljert statistikk som klart skiller mellom antall solgte billetter og besøkende.

* 10. Billettinntekter. Legg inn totalsum.

Ordinært billettsalg

Billettsalg til samarbeidspartnere og sponsorer

* 11. Antall solgte billetter per kategori - legg inn antall solgte billetter (positivt tall, kun tall uten tegn som, - er tillatt)

Billetter til enkeltarrangement

Dagspass

Festivalpass

Billetter solgt til sponsorer

* 12. Antall fribilletter og akkrediterte. "Akkrediterte" er definert som inviterte gjester, forfattere, andre medvirkende og bidragsyttere, frivillige, stab, presse og leverandører. Legg inn antall billetter.

Antall fribilletter og akkrediterte

* 13. Antall besøkende på gratisarrangement (anslag).

Antall:

* 14. Det totale antall besøkende (anslag).

Antall:

Aktivitet som helårsarrangør

Festivalenes rolle som formidler og helårsarrangør er et viktig kulturpolitisk tema. Vi ønsker statistikk som viser hvor aktive du/dere er som arrangører utenfor festivalperioden.

* 15. Gjennomfører dere billetterte arrangementer på andre tider av året utenom festivalperioden?

Ja

Nei

Aktivitet som helårsarrangør

* 16. Hvis ja, hvor mange arrangement, besøkende (rundt av oppover) og medvirkende (antall forfattere/andre bidragsyttere).

Antall: Arrangement Besøkende Antall forfattere/andre bidragsyttere

Sponsorinntekter, andre kommersielle inntekter og omsetning

På denne siden skal sponsor-, salgsinntekter og omsetning (for regnskapsåret 2014) legges inn

* 17. Sponsorinntekter. Legg inn totalbeløpet i kronetall (avrundet til nærmeste tusen) minus inntekter fra sponsorbilletter.

Beløp:

* 18. Verdien av barteravtaler. Legg inn beløpet (omtrentlig verdi) i kronetall (avrundet til nærmeste tusen).

"Barteravtaler" er definert som avtaler med en sponsor eller samarbeidspartner om gratis ytelse av produkter eller tjenester mot godtgjørelse i billetter eller omdømme. Vi ønsker at det oppgis en anslått verdi på disse bidrag.

Beløp:

* 19. Andre kommersielle inntekter.

Salg av effekter (merchandise) (i kroner, totalbeløp)

Servering (salg av mat og drikke) (i kroner, totalbeløp)

Andre salgsinntekter (i kroner, totalbeløp)

20. Støtte mottatt gjennom andre private tilskudds- og gaveordninger (bankstiftelser og andre gavefond, legater, Norsk forfattersentrum, forlag, Fritt ord m.m.) utenom tilskudd fra sponsorer

	Støtteordning	Beløp
Navn på giver eller tilskuddsyter	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Navn på giver eller tilskuddsyter	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Navn på giver eller tilskuddsyter	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Navn på giver eller tilskuddsyter	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Navn på giver eller tilskuddsyter	<input type="text"/>	<input type="text"/>

* 21. Total omsetning for regnskapsåret 2014

Total omsetning

På denne siden skal offentlige tilskudd (støtte) du har mottatt legges inn.

22. Tilskudd fra EU.

Beløp:

Navn på støtteordning:

23. Tilskudd fra Nordisk kulturfond

Beløp:

Navn på støtteordning:

24. Tilskudd fra Kulturdepartementet.

(Skriv 0 i begge boksene dersom du ikke har mottatt støtte.)

Fast støtte (driftsstøtte):

Prosjektstøtte:

* 25. Støtte mottatt fra Kulturrådet.

(Skriv 0 i begge boksene dersom du ikke har mottatt støtte.)

Prosjektstøtte:

Driftsstøtte (tidligere post 74):

* 26. Støtte fra fylkeskommune(r). Legg inn navn/nummer på fylkeskommune og tilskuddsbeløp i tabellen under.

	Fylkeskommunenavn og nummer	Beløp i hele tusen (rund av til nærmeste)
fylkeskommune 1	<input type="text"/>	<input type="text"/>
fylkeskommune 2	<input type="text"/>	<input type="text"/>
fylkeskommune 3	<input type="text"/>	<input type="text"/>
fylkeskommune 4	<input type="text"/>	<input type="text"/>
fylkeskommune 5	<input type="text"/>	<input type="text"/>

* 27. Støtte fra kommune(r). Legg inn kommunenavn med nummer og tilskuddsbeløp i tabellen under.

	Kommunenavn med nummer	Beløp i hele tusen (rund av til nærmeste)
kommune 1	<input type="text"/>	<input type="text"/>
kommune 2	<input type="text"/>	<input type="text"/>
kommune 3	<input type="text"/>	<input type="text"/>
kommune 4	<input type="text"/>	<input type="text"/>
kommune 5	<input type="text"/>	<input type="text"/>

28. Støtte mottatt gjennom andre offentlige tilskuddsordninger ikke tidligere nevnt. Eksempler på dette kan være støtte fra andre departement, Fond for for utøvende kunstnere, Frifond.

	Støtteordning	Beløp
Navn støtteordning og beløp	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Navn støtteordning og beløp	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Navn støtteordning og beløp	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Navn støtteordning og beløp	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Navn støtteordning og beløp	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Organisasjon (antall ansatte) og bruk av frivillige

Vi ønsker informasjon om antall hel- og deltidsstillinger i organisasjonen som produserer festivalen både gjennom hele året og under selve arrangementsperioden.

For spørsmålene 31 og 33 ønsker vi å vite hvor mange ansatte totalt det er i organisasjonen på helårsbasis/under festivalperioden, uavhengig av stillingsprosent. For spørsmål 32 og 34 vil vi at dere oppgir stillingsprosent kun for de som jobber deltid.

For frivillige vil vi ha opplysninger om antall frivillige dere engasjerer og et estimat på totalt antall timer de jobber.

29. Antall ansatte i organisasjonen på helårsbasis fordelt på heltids- og deltidsansatte

	Antall
Heltidsansatte	<input type="text"/>
Deltidsansatte	<input type="text"/>

30. Angi stillingsprosent for deltidsansatte på helårsbasis

	Stillingsprosent %
Ansatt 1	<input type="text"/>
Ansatt 2	<input type="text"/>
Ansatt 3	<input type="text"/>
Ansatt 4	<input type="text"/>
Ansatt 5	<input type="text"/>
Ansatt 6	<input type="text"/>

31. Antall ansatte i organisasjonen under avvikling av festivalen på heltids- og deltidsbasis

	Antall
Heltidsansatte	<input type="text"/>
Deltidsansatte	<input type="text"/>

* 32. Antall frivillige.

Antall:	<input type="text"/>
Estimert antall timer (total) de frivilligejobber:	<input type="text"/>

Litteraturformidling fra scene. Undersøkelse av litteraturfestivaler

Tross at det er en stadig økende interesse for festivaler er det lite akkumulert statistikk om omfang, aktiviteter, involverte og ressurser. I forbindelse med Norsk litteraturfestival på Lillehammer i 2015 var det ønskelig å få vite mer om hvordan litteraturfestivalenes «indre liv» var sammensatt. Resultatene fra en undersøkelse til norske litteraturfestivaler om antall arrangementer, publikumsoppslutning, forfattere som eksponeres, honorarer, arbeidsinnsats og frivillighet, inntekter og finansiering presenteres i rapporten.

ØF-rapport 10/2015

ISBN nr: 978-82-7356-751-2